

Slutrapport

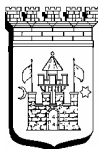
Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Bakgrund och problembild

Skolk har alltid funnits och kommer säkert även i framtiden att finnas. Frågan är vad vi kan göra för att minimera problemet. I Trelleborgs kommun har det sedan år 2000 funnits en arbetsgrupp som arbetar förebyggande gällande barn och ungdomar. Detta genom samtal, så kallade Bekymringssamtal, som initieras då oro/bekymmer finns kring barnet/ungdomen. Denna arbetsgrupp består av personal från Ungdomsenheten (fritidsverksamheterna), skola, socialtjänst och polis. Gruppen har tidigare bestått av eldsjälur och på så sätt hållits vid liv, men utövar nu sin verksamhet med styrning och mandat från chefer i de respektive verksamheterna.

I augusti 2009 startade Trelleborgs kommun upp USSP. Ett samverkansarbete mellan just Ungdomsenhet (fritidsverksamheterna), Socialtjänst, Skola och Polis. USSP-organisationen är uppbyggd utifrån att samverkan ska finnas på samtliga nivåer i organisationen. Utifrån detta har en styrgrupp bildats bestående av chefer från de olika verksamheterna. Två skolor i kommunen är prioriterade för arbetet inom USSP.

Styrgruppen väljer varje år, läsår, ut ett tema som USSP skall arbeta med. Detta läsår, 2010/11 handlar arbetet om skolk, så även förra läsåret. Skolk som vi vet är en stor riskfaktor gällande ungdomar, deras utveckling och vidare liv. Skolk kan leda till psykisk ohälsa, men också till ett utvecklande av en alternativ livskarriär kantad av droger, kriminalitet och annat normbrytande beteende. Skolkare och avhoppare är oftare med i gäng än andra och kan riskera att utveckla ett kriminellt och våldsamt beteende.

Den grupp för Bekymringssamtal, som sedan tidigare funnits, ligger nu under USSP:s ledning. Aktuellt projekt syftar till att utveckla metoden Bekymringssamtal i skolkförebyggande syfte. Under projektiden ämnas även arbeta för att sprida metoden i kommunen och få fler att använda densamma.

Hösten 2010 ansökte Trelleborgs kommun om projektmedel från BRÅ för utveckling av den förebyggande åtgärden Bekymringssamtal. Denna ansökan bifölls, en projektledare från skola och två från socialtjänsten utsågs och arbetet påbörjades.

Problembilden belystes genom statistik från skolorna samt information från de olika berörda verksamheterna.

Åtgärder

I ett led att bryta mönster, såsom skolk, använder personal som arbetar med ungdomar i kommunen sig av en metod som kallas Bekymringssamtal. Metoden innebär dags datum att vid oro för en elev tas kontakt med arbetsgruppen för Bekymringssamtal. Där beslutas vem som skall medverka i samtalet kring oron. Därefter kallas föräldrar och elev till samtal av den som äger oron.

Metoden innehåller ursprungligen sju temalagda samtal. Denna samtalsmetodik har utarbetats av polis Björn Övrum vid Oslopolisen, i samarbete med norska polishögskolan och det norska Justitiedepartementet. Metoden var ursprungligen avsedd att användas i förebyggande syfte, vilket också görs i Trelleborgs kommun.

Björn Övrum har under projektiden bjudits in till Trelleborgs kommun för att hålla en utbildningsdag för personal i de fyra verksamheter som ingår i arbetsgruppen för Bekymringssamtal. Detta ses som ett första steg gällande att skapa en samsyn kring grunderna för Bekymringssamtal. Allt förankrat i styrgruppen för USSP.

Bekymringssamtal finns som sagt redan i kommunen, men hur kan samtalen komma att bli en naturlig del av arbetet om och kring de unga?

Utifrån utbildningsdagen med Björn Övrum togs en diskussion i arbetsgruppen för Bekymringssamtal om hur Trelleborgs kommun kan använda sig av det material som förevisats i det skolkförebyggande arbetet. Projektledarna tog också här upp frågan om hur metoden kan implementeras och användas i kommunen.

Projektledarna lämnade förslag till USSP:s styrgrupp. Förslaget ser ut enligt nedan. Var och en verksamhet i arbetsgruppen informerar sina kollegor om metoden. Arbetsgruppen för Bekymringssamtal definierar ett Bekymringssamtal enligt följande: minst en ur arbetsgruppen är närvarande vid samtalet och är den som ser till att strukturen på mötet följs. Den som initierar samtalet har dagordningen för mötet samt har valt ut lämpliga punkter från utbildningspärmen att diskutera kring.

Arbetsgruppens förslag antogs 111125 i styrgruppen och det beslutades även att ett pilotprojekt skulle igångsättas på en av skolorna som är prioriterad inom arbetet för USSP. Detta projekt innebär att två socialsekreterare är inbokade varannan vecka var, två timmar/gång på skolan för Bekymringssamtal.

En telefonlista över de i arbetsgruppen upprättas. Listan ges till alla berörda kuratorer i kommunen. Telefonlistan finns även på fritidsgårdar och hos polisen. Alla som jobbar med ungdomar skall veta vem som kan kontaktas när ett Bekymringssamtal blir aktuellt.

Genomförande

Projektarbetet påbörjades med ett seminarium i Stockholm anordnat av BRÅ 110127. Detta följdes av diskussioner både med och utan arbetsledare om hur arbetet skulle läggas upp.

Arbetsgruppen för Bekymringssamtal har under året nybildats. Nya rutiner och strukturer för arbetsgruppens arbete har införts. Arbetsgruppen för Bekymringssamtal är numera en sluten grupp, fortfarande representerad av de olika enheterna inom USSP. Mötena protokollförs och har rullande schema över plats, ordförande samt sekreterare.

Projektledarna har intervjuats i Trelleborgs kommuns lokaltidning, vilket bidrar till att sprida information om metoden i kommunen.

Kontakt har tagits med olika kommuner i Sverige. Det har visat sig att metoden i många fall används som ett behandlingsredskap och även i utredningsarbete på socialtjänster. Således används inte metoden alltid som en förebyggande åtgärd, vilket görs i Trelleborgs kommun.

Projektledarna har under hösten skickat ut en enkät till samtliga kuratorer och elevsamordnare i kommunen för att se om och hur metoden används på de olika skolorna. Sammanlagt skickades elva enkäter ut. Tre svar inkom, vilket enligt projektledarna inte är ett tillräckligt underlag för bearbetning. Anledningen till den låga svarsfrekvensen tros vara den höga arbetsbelastning kuratorerna arbetar under.

En enkät har även skickats ut till ungdomar 16-19 år om hur de upplevt att vuxna agerat om och när de skolkat. Enkäter lämnades i början av september ut till fyra gymnasieklasser. Två klasser i årskurs ett och två klasser i årskurs tre. Enkäter lämnades också till Trelleborgs Navigatorcentrum, dit ungdomar 16-25 år som inte har någon fast sysselsättning, är välkomna. Sammanlagt delades 120 enkäter ut.

Syftet med enkäterna var att göra ungdomarnas röster hörda. Hur har de upplevt vuxnas agerande vid skolk när de gick i grundskolan? Tanken med att ha en varierad åldersgrupp, 16-19 år, var att eleverna är olika nära tidsmässigt sett till sitt eventuella skolk samt för att få en bredare bild av upplevelserna. Ungdomarna antogs beskriva upplevelsen av skolk olika beroende av ålder.

Projektledarna valde att dela ut enkäterna på två yrkesorienterade program och två studieinriktade program samt på Navigatorcentrum. Även detta i ett försök att få bredd i ett litet material.

Antalet utskickade enkäter baserades från projektledarnas sida på hanterbarhet. Projektet är begränsat vad gäller projektledarnas avsatta tid för detsamma.

Enkäterna inhämtades i slutet av september och materialet bearbetades. Svarsfrekvensen är något låg, men projektledarna anser att det ändå går att bearbeta. Av 120 utskickade enkäter har sammanlagt 87 inkommit med svar.

Kritik gällande enkäten gavs av en del elever. Dessa ansåg att frågorna till viss del bestod av antaganden. Det framkom också att eleverna saknade alternativfrågor om de inte hade skolkat. Det framkom i svaren att de flesta elever upplevde att vuxna hade reagerat vid skolk, men för sent samt att de åtgärder som sedan gjordes inte var till någon nytta. Enkätsvaren påvisade dock också fall där ingen vuxen reagerat på att eleven skolkat, vilket vi anser vara anmärkningsvärt.

Enkätsvaren visade således att ungdomarna tyckte att vuxna reagerade för sent. Det som ungdomarna var behjälpta av gällande att sluta skola var istället kompisar och/eller byte av kompisar. Enkätsvaren visade också tydligt att Bekymringssamtal inte använts på skolorna i någon större utsträckning.

Något som ungdomarna tyckte var en bra åtgärd var anpassad studiegång. Att träffa en flick-/pojkvän verkade i vissa fall ha en god förebyggande effekt.

Det inkom inga svar från Navigatorcentrum. Anledningen till detta synes vara att de inte hade så många ungdomar vid tidpunkten för utlämnandet av enkäten.

Utsetta projektledare har under projektiden avsett att utveckla metoden Bekymringssamtal i skolkförebyggande syfte, samarbeta kring ungdomars riskbeteende, förankra metoden hos alla inblandade parter samt att implementera den i ordinarie verksamhet. Som ett led i detta bjöds Björn Övrum, metodens grundare, in till kommunen för att utbilda berörd personal.

Björn Övrum hälsades välkommen till Trelleborg 110915 för en utbildningsdag. Till denna utbildningsdag var personal från fritidsverksamheterna, skolan, socialtjänsten och polisen inbjudna. Åhörarna fick ta del av ett genomtänkt och imponerande material. Utbildningen syftade till att kvalitetssäkra utförandet av metoden.

Det material om Bekymringssamtal som Björn Övrum använde sig av vid utbildningen fanns enligt Björn Övrum att beställa. Utbildningspärmarna beställdes av projektledarna, som ett led i försöket att etablera Bekymringssamtal i kommunen och hos dess berörda personal.

Utbildningspärmarna har i skrivande stund inte kommit beställarna tillhanda på grund av problem med tryckeriet. Detta trots projektledarnas påminnelser om betydelsen av att det kommer kommunen tillhanda så fort som möjligt.

Aktörer

Aktörerna som deltar i projektet och tillika ingår i arbetsgruppen för Bekymringssamtal kommer från fyra olika verksamheter: Ungdomsenhet, skola, socialtjänst och polis. Detta samarbete ser projektledarna som mycket viktigt. Det är i ovanstående verksamheter berörda ungdomar kan finna sig och samtliga verksamheter har i sitt uppdrag att arbeta för barns och ungas bästa. Alla är viktiga för och i arbetet med detta skolkförebyggande projekt.

Arbetsgruppen för Bekymringssamtal ligger, som ovan nämnts, nu under en styrgrupp bestående av chefer från Ungdomsenhet, skola, socialtjänst och polis. En nybildning av arbetsgruppen för bekymringssamtal har skett. Detta sammantaget har gett stabilitet till gruppen. Under arbetsåret har alla involverade visat på stor delaktighet och utsikterna för att vidare kunna etablera Bekymringssamtal i kommunen tros vara god. Kommande år kommer att påvisa om detta stämmer eller ej.

Effekt

Under året har ett större engagemang visats i arbetsgruppen för bekymringssamtal. Detta troligtvis med anledning av ökad styrning och mandat från chefer i de aktuella verksamheterna. Detta engagemang har bidragit till att informationsflödet till de olika verksamheterna har ökat. Några mätbara effekter kan ännu inte påvisas då den nya basen för bekymringssamtal med Övrums utbildningspärmar som verktyg nyss påbörjats.

Trelleborg, 120113

Anette Hjärneby
Projektledare

Johanna Miranda Sköld
Projektledare

Anna Persson
Projektledare